

אלו טרפות פרק שלישי חולין

סו.

עין משפט נר מצוה

ערה א מ"י פ"א מהל'
מאלכות אסורות
הל' כ"ד סמג ע"ג סב
טו"ע י"ד ס"י פג סע"ג
א:

לעזי רש"י

טוני"א. טונה.

שיטה מקובצת

אן שלשה צדדים (מכל
עיהם) אלא לרבות:
ב כשנצרך יותר משני
צדדין במקום שיהיו
הצדדין שוין ולפי דברי
אלה נצריך כאן יותר
משלשה צדדין למאן
דאמר כללא קמא דוקא
אפי' אין כאן אלא שני
צדדין חשבונין ושיון ויש
צדדין אחרים גרועים
מהם: ב כמו שפי' גם
רש"י ולפי זה:

רבינו גרשום

מהיכא תיתי ארבה וחורגול
תיב. ובעינן דיהא שוה
לארבה וחורגול מה ארבה
וחורגול דיש להן ד' סימנין
אך כל (ונרבי) (ולא נרבי)
אלא שיש בו ארבעה
סימנין: ומ"ש התם סלעם
זה רשון כו' אגא קמא דר'
ישמעאל מר כי אתריה כו'.
כלומר באתריה דמר קרו
הכי ובאתריה דמר קרו
הכי: (מכות בגי' פירוש
גבחת גבחות בשרדה שלו
בעין גמל. ארבה אין לו
גבחת ולא זנב. סלעם יש
לו גבחת ויש לו זנב.
חורגול יש לו גבחת ויש
לו זנב. ארבה זה גובי
אין לו גבחת. סלעם זה
רשון יש לו גבחת. חורגול
זה נפיל יש לו גבחת
ויש לו זנב. חגב זה
גייץ. ד' פעמים למינהו
להביא צורות (ברודין)
[כרמיס] ויוחנה ירושלמית
וערוביה והרובנית. ואלו
אין ד' סימנין. ד' רגלים וד'
כנפים וקרסוליים וכנפיו
חופות רוב עוביו ורוב
אורכו [אחרת]. כללא קמא
אשר לוא כרעים כללא
בתרא למינהו להביא את
בשר יש לו ד' סימנין:

א) [כריתות כ"א] זכמים ד':
ב) ז"ק סד"ג (ג) [ס"א]
ג) [פסחים ג' ו"א]
ד) ע"ז לט. [וע"ש גם במו"ק]
ה) אין לו דמיון בשם ר"י
ו) דריש אין לו עיני עליו אם
יש לו עשיו או עמוד לגדל
לאחר זמן וכו'. (ט) [ויקרא
י"א] (ו) [ש"ך לעיל במשנה
נ"א]. (ז) [ג"י ש"ך ע"א].

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה וכו' (בדף
הקודם) וכו' כדי להוסיף
ג' דדין אלה לרבות כ"ל
ומינה מכל דדין נמחק:
ב) בא"ד ר"ך שיהא
דומה לפרט וה"ה אם
יש ה' דדין וגרועין
כמו השלך ר"ך שדמה
לכונן: ג) בא"ד במקום
שהיה היותר משני וכו':
ד) בא"ד משוועין שוין
ויש דדין כ"ל ומינה לו
נמחק: (ה) בא"ד כמו
שפירש רש"י ולפי' כ"ל
ותיבת שם נמחק:

הגהות מהר"ב

א) תוס' ד"ה נמתי' וכו'
מפני שמוקף עליהם יין
ולעיל. כ"ז לעיל דף סד
ע"כ בתוס' ד"ה גינולי
זכמים וכו'.

נמתי קא מיפלגי סנה דבי ר' ישמעאל דמיימי ליה סלעם לרביי
ראשו ארוך ואייתר ליה חגב למעוטי לרזור ותנא דברייתא קמיתא
דמיבעי ליה כולה לגופייהו: **סנה דבי רב** קרי לברייתא קמיתא
שנויה בתורת כהנים דמקרי ספרא דבי רב לפי שהיה שגור צבית
המדרש צפי כולם אצל ברייתא דתנא

דבי ר"י לא היתה שגורה אלא צפי
תלמידיו: **סנה דבי רב סנה** למינהו
דכל חד לא משמעט כללא למהוי כלל
ופרט וכלל דלתרבי סלעם ותגב צבעין
הפרט דגיהוי קראי ימירי משום
דקסבר דלא דיינין צבתי כללי אלא כ'
דמי כללא צמרא לכללא קמא והכא
לא דמי לכללא קמא לא קפיד אלא
אכרעים ולמינהו אי כללא קרינן ליה
קפיד דלהוי דמי לארצה דאית ליה
ארבעה סימנין: **דלאו דמיימי לא**
הלכך חד מתצריה לא אחי: כל
דמו ליה. הלכך סלעם אחי מארצה
וחרגול כדאמנן ואייתרא ליה לראשו
ארוך: **סנה דבי ר' ישמעאל כי האי**
גוונא דאין ותנא דמיימי שמינן ליה
דהא קמזין דדריש להו: ארצה וחרגול
כפי. ובעין הפרט צבעין: כל דהו.
ואפי' לא דמו ליה אלא צמד סימן
דהא שמינן סלעם דלא צבעין דמי
לפרט צכל דדין מדאיתרבי ראשו
ארוך: **ומר כי אפריה** רשון דתנא
דבי רב הוא ניפול דתנא דבי רבי
ישמעאל ורשון דתנא דבי ר' ישמעאל
הוא ניפול דתנא דבי רב וצין למר
וצין למר סלעם אין לו זנב וחורגול
יש לו זנב. ותגבים הללו אין טעוין
שמינה שהרי אחר דגים הוינן הכתובים
זאת תורת הבהמה כמשמעו והעוף
כמשמעו עוף ולא שרץ העוף דהיינו
מינים קטנים וכל נפש החיה הרומשת
במים אלו דגים וכלל נפש השוראת
על הארץ אלו חגבים. בהלכות
גדולות: **הפורה בסן** שט צהן
על פני המים: **הקצועין צו** יותר

מן הסנפירין שאין זיון מאלהין אלא
הוא יכול לכשכשן: **הסולתנית** מין דגים קטנים צלע"ז טוני"א:
אקונם
דדין כבעין הפרט כי בכל הדין צין החשובין צין הגרועין הרבה
כמו השלישי ר"ך שיהא דומה לפרט למאן דאמר כללא קמא דוקא
ולמאן דאמר כללא צמרא דוקא נמי לא יקשה כלום כשנצריך יותר
לדאן לו זנב ואין ראשו ארוך הם דדיים גרועין יותר מאלו שאנו מצריכין צביתאם צה"ד השוה ולכך לא היינו מצריכין אותם אם היינו
אומרים כללא צמרא דוקא וצכך מתיישב גם מה שאנו מצריכין ראשו ארוך מסלעם ואין אנו מצריכין אותו שאין לו ארבע כנפים או שאין
כנפיו חופים את רובו זה אותם הסימנים חשובים יותר מאין ראשו ארוך ומינהו כללא האי טעמא ניחא כמו שפי' ריב"א דלין לך שם
חגב חסר סימן אחד דארבע כנפים או כנפיו חופים את רובו שלא יהא עוד חסר סימן או סימן אחד דאין ראשו ארוך או סימן אחד מן
הארבע דמתניתין אצל הכא צמרא ארוך משכחת ליה שאינו חסר אלא סימן דאין ראשו ארוך צל"ד ולפי מה שפירשנו הנהו דעירובין ונוזר
קשיא אמאי איצטרך למימר פ' הגול צמרא (ב"ק דף ק"ח) דר"א דריש ריבוי ומיעוטי דאפי' דריש כללי ופרטי אחי שפיר וסבר כמ"ד כללא
צמרא דוקא וקני צמד ד' פירוש צמד החשוב מן השאר שאין צד אחר חשוב כיוצא בו מה הפרט מפורש גופו ממון אף כל גופו ממון
יאאו שטרות אצל דבר המיטלטל לא נצריך ולא אימעוט קרקעות כי זהו צד גרוע יותר מדע שהוא צד גרוע יותר דהא כי דריש ליה צריכה
ומיעוט וריבה אינו ממעט קרקעות אלא שטרות וי"ל דמשום דמוכחא מלתא דשמעתא דפ' נגמר הדין (סנהדרין דף מה) והיה דפרק
שלשה מינים דנוזר (דף לה) דר' אליעזר דריש ריבוי ומיעוטי קאמר נמי התם הכי וי"ע דשמעתא דשן ועין צדקושי' (דף נ"ד) ואו פסק
או עור דצבונות (דף ל"ג) וצכל הש"ס במקום שאמר מה הפרט מפורש דבר המיטלטל וגופו ממון אם יהיה זה דוקא למ"ד כללא קמא דוקא
או שמא נאמר כי גם למ"ד כללא צמרא דוקא אפי' לא יהיו השני דדין החשובין שוין לגמרי כיון שקרובין להיות שוין חשובין יותר וכמד
צד דמו ומה שלא נצריך אלא חד צד זהו כשהשני גרוע הרבה יותר ממנו כי כן נראה יותר כדי שיהא דברי הכל צמה שמצריך צכל הגמ'
דבר המיטלטל וגופו ממון כי שני דדין האלו קרובין להיות שוין וגם יתיישב צכך מה שצריך לומר בהגול צמרא (ב"ק דף ק"ח) דר' אליעזר דריש
ריבוי ומיעוטי ולא נצטרך לתרץ דחוקא כאלו תירון שכתבתי: **במאי קמייפלגי** וא"ת אמאי לא מפרש דליכא צינייהו שאר חגבים
שאין ממין אותם הכתובים שיש להם ארבעה סימנים הכתובים צמתי' ואין ראשו ארוך דלתנא דבי רב אפריה ע"ש להם ד' סימנים
דמתני' דאין צכלל אלא מה שצפרט וי"ל דשמא ליכא שום חגב שיהא צו ה' סימנים שלא יהא ממין אותם הכתובים צמתי' א"ר רבותא
נקט דאפי' צמרא ארוך שרי תנא דבי ר' ישמעאל: צסוק שמעתא פ' בקונטרס דחגבים הללו אין טעוין שמינה שהרי אחר דגים הזכיר
הכתוב וזאת תורת הבהמה כמשמעו והעוף כמשמעו ולא שרץ העוף דהיינו מינים קטנים וכל נפש החיה הרומשת במים אלו דגים וכלל
נפש השוראת על הארץ אלו חגבים בהלכות גדולות כפ' בקונטרס ולא הוצרך להביא בקונטרס מה"ג אלא משום דדריש ליה מקרא
דצממה מקומות צש"ס מוכח דשרו צלא שמיטה צסוק פ' ר' עקיבא (שבת דף ט"ז) חגב טמא אין מצינין לקטן דלמא מייט ואכליל ליה
אצל חגב טהור אין לחוש וצריש פ' דם שמיטה (כריתות דף כ"ה) קאמר אריז' דם דגים וחגבים שכולם היתר ומפרש דאין טעוין שמיטה וצפ'
אין מעמידן (ע"ז דף נ"ג) וסס ד"ה לעולם דאמר רב עובדי כוכבים שהליתו את האור צחגם כל החגבים אסורים ומפרש טעמא דלא ידעי הי
טמא והי טהור אצל לשמיטה לא חיישינן ועוד התם צסוק פירקא חגבים הצאים מן ההפתק ומן האורז מותרים ליקח מן העובד כוכבים
וכן הצאין מן הסולתה ולפני חנוני אסורין מפני שמוקף עליהם יין ולעיל א' הצאתי צביתא דתוספתא דקתני אוכל אדם דגים וחגבים צין
חיים וצין ממים ואינו חושש ואע"ג דאוכל לאו דוקא צביתא איכא משום צל תשקפו כדמוכח צפ' ר' עקיבא צצבת (דף ט"ז) מ"מ נקט
אוכל למימר דליכא איסור אצב מן החי דלא צעי שמיטה. [וע"ש מו"ק ע"ז לט. ד"ה לעולם]: